

نقد فرمالیستی و ساختارگرایانه کتاب گیسوانم در باد

عکاس مریم زندی - چاپ انتشارات نظر

مریم زندی متولد بیستم دی ماه ۱۳۲۵ گرگان

کتاب را که در دست گرفتم اولین چیزی که نظرم را جلب کرد. اندازه آن بود (۱۹*۱۲/۵) البته نزدیک به اندازه رقی است اما استاندارد نیست. طرح روی جلدش نوشته مریم زندی با فونت خوانا و عکسی که روی آن قرار گرفته عکس به صورت عمودی، مادری با لبخند و کودکی در حال گریه در بغل خود دارد عکسی با نور پردازی قوی فرمی قوی ساختار عمودی و کراپ مناسب عکاس عکسی قوی ثبت کرده است. روی جلد اشاره ای به کتاب عکس بودنش نشده است. فقط اسم عکاس و عنوان کتاب نوشته شده است. انتخاب رنگ جلد کتاب مناسب کتاب عکس است کادر دور عکس می تواند نباشد. چون رنگ زمینه تک رنگ و کم رنگ تر از عکسهای سیاه و سفید است. مگر چاپخانه خواسته باشد این اتفاق بیفتد بخاطر خراب نشدن چاپ اما چاپ جلد قوی شده است. جنس کاغذ مقوای گلاسه گرم بالا با سلفون براق محکم و استوار است. یاد آور عکسهای براق شده است، البته من خودم سلفون مات را برای چاپ جلد بیشتر می پسندم. به دلیل اینکه کلاسیک تر و تصویر چاپی نمود بهتری به خود می گیرد و مانع انعکاس نور می شود. جلد را که باز می کنیم کتاب یک تا به داخل دارد، مشخصات خانم زندی روی آن قرار دارد. به همراه یک عکس سیاه و سفید در روستای محل زندگی ایشان در روستای شیرنگ. پشت جلد کتاب، عکسی از یک زن و مرد ترکمن، مرد در پشت سر زن به صورت نشسته قرار گرفته. مشخصات عکاس به صورت انگلیسی و بزرگ. بهتر بود زیر عکس با قلم (فونت) کوچکتر قرار می گرفت زیرا عکس افقی است و زیر عکس خیلی فضای خالی به جا مانده است. مجدداً از پشت جلد هم یک تا به داخل می خورد و مشخصات خانم زندی به صورت انگلیسی قرار گرفته است. عطف کتاب طراحی مناسبی دارد. خوانایی بالا و سهولت دست یافتن در کتابخانه را دارا می باشد. جلد به وسیله چسب گرم به مغزی کتاب وصل شده و کتاب ته دوخت شده برای عمر بالاتر کتاب مناسب است. شناسنامه کتاب طراحی صحیح ندارد. به علت ریز بودن فونت، متن خوانایی آن کاسته شده است. نوشته ای که مجموعه ۶۰ ایراد کرده است جای مناسبی ندارد. بهتر است در پایان کتاب باشد یا بعد از اطلاعات شناسنامه کتاب. شناسنامه (سرشناسه) کتاب به صورت صحیحی وارد نشده مشخصات یکجا در یک صفحه وارد می شد. برای پیدا کردن موضوع کتاب چند بار از این صفحه به آن صفحه رفتیم. موضوع کتاب ترکمن ها نام گذاری شده است مستند اجتماعی است. ولی عکس رو جلد شخصیت ترکمن نیست و با موضوع هیچ نوع تناسبی ندارد

زنی اهل سیستان (زابلستان، زابل) است. تنها راه از دست ندادن نداشتن است. عنوان متن بیانیه و از زبان خانم زندی است بعد از اینکه بیانیه را خواندم متوجه ارادت ایشان به زنان سیستان و بلوچستان شدم، دوستانی که از کویر ایران زابل به مناطق گرگان کوچ کرده بودند. بیشتر کودکی و نوجوانی اش تا پایان دوره دبیرستان با این دوستان به سر شده بوده است. خانم زندی و علت قرار گرفتن عکس روی جلد از زنان سیستانی به این دلیل است. عکس هم در همان منطقه گرگان از زنان سیستانی عکاسی شده است. ایشان ارادت خاصی به دوستان خود داشته اند زیرا در آغاز کتاب هم پرتره ها و کلوزآپ های زیادی از خانواده های سیستان و بلوچستان را به خود اختصاص می دهند. نزدیک به چهل و هفت صفحه آغاز کتاب را با عکس های این مردم پیش برده است. این درد چه خجری به قلبم می زند. متن مقدمه نادر ابراهیمی درباره مردم قوم ترکمن است در کتاب خانم زندی و کمی هم درباره اینکه ایران برای زندگی تمام اقوام و حتی اقوام جهان است. بیان شده است و خارج شدن از نگاه های نژاد پرستانه است. خانم زندی عکاس قهار و قوی هستند، نور پردازی عکسهای ایشان قوی هستند. عکس ها بر اساس بیانیه پیش رفته است. کپشن ها مناسب و صحیح هستند و به راحتی دیدن عکس ها کمک می کنند، چاپ گلاسه و با کیفیت افست در هر چه بهتر دیده شدن عکسها کمک می کنند. ژانر تمام عکس ها مستند اجتماعی هستند. چندین عکس قوی نظر من را به خود جلب کرد به عنوان عکاسی مستند و تحصیلکرده حقوق و علوم سیاسی و هیچ گونه نگاه نژاد پرستانه در وجود و تفکرات و عکسهای ایشان دیده نمی شود. ایشان چند عکس هم از همدان در این مجموعه قرار داده اند. من بیشتر با موضوع کتاب موافق نیستم و می توانستند به نوعی دیگری موضوع را نام گذاری کنند ولی با عنوان کتاب موافقم گیسوانم در باد. مسیری کاری هنرمند به خوبی پیش رفته. فرمهای سیال هستند و خسته کننده نیستند و ثبت لحظه در زمان مناسب بوده است و باعث جمع آوری یک محتوای مستند با کیفیت شده است. کتاب برای دانشجویان عکاسی برای مطالعات عکس مناسب است. کتاب آموزشی نیست و حتی غیر دانشجویان هم می توانند از این کتاب حتی به عنوان هدیه به دوستان خود استفاده کنند. کسانی که خواهان دیدن عکسهای مستند باکیفیت باشند. اهمیت این عکس ها در دیده شدن آن منطقه در زمان های خیلی قبل هستند.

سجاد رمرودی حسینی

دانشگاه هنر تهران تیرماه ۱۴۰۰